

MUHAMMAD SODIQ MUHAMMAD YUSUFNING “BAXTIYOR OILA” ASARIDA ISLOM QADRIYATLARINING TALQIN ETILISHI

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti
2-son davolash ishi fakulteti 2-kurs talabasi
Abduraxmonova Gulsanam Dilkash qizi
887310434 gulsanamabduraxmonova3@gmail.com
Ilmiy rahbar: Xudoyberdiyev Rashid

Annotatsiya

Ushbu maqolada Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusufning “Baxtiyor oila” asarida islom qadriyatlarining oila hayotidagi talqini ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Asarda oila inson hayotining muqaddas maskani, jamiyatning ma’naviy tayanchi sifatida talqin etiladi. Muallif Qur’on oyatlari va hadislar asosida er-xotin o‘rtasidagi hurmat, sabr, mehr-oqibat, farzand tarbiyasi va axloqiy poklik kabi qadriyatlarning ahamiyatini chuqur yoritadi. Tadqiqotda diniy-ta’limiy, sotsiologik hamda matnshunoslik yondashuvlari asosida “Baxtiyor oila” asarining mazmuni tahlil qilinib, uning zamonaviy jamiyatdagi tarbiyaviy ahamiyati asoslab berilgan.

Abstract

This article provides a scholarly analysis of the interpretation of Islamic values in family life as presented in Shaykh Muhammad Sodik Muhammad Yusuf’s book “*Baxtiyor Oila*” (*A Happy Family*). The work views the family as a sacred institution and the moral foundation of society. Based on the Qur’an and Hadith, the author emphasizes key values such as respect between spouses, patience, compassion, moral purity, and the upbringing of children. Using theological, sociological, and textual analysis methods, the study explores the conceptual meaning of the work and highlights its educational significance for modern society.

Kalit so‘zlar: Islom qadriyatlari, oila, dinshunoslik, Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf, Baxtiyor oila, Qur’on, hadis, axloq, ma’naviyat, farzand tarbiyasi, jamiyat, qadriyat.

Keywords: Islamic values, family, religious studies, Shaykh Muhammad Sodik Muhammad Yusuf, Baxtiyor Oila, Qur’an, Hadith, morality, spirituality, child upbringing, society, ethics.

KIRISH

Islom dini inson hayotining barcha jabhalarini, xususan, oila muqaddasligini chuqur e'tirof etadi. Oila jamiyatning eng kichik, lekin eng muhim ijtimoiy bo'g'ini hisoblanadi. Har bir mustahkam jamiyatning poydevori sog'lom, mehrli va mas'uliyatli oilalardir. O'zbekiston mustaqillikka erishgach, ma'naviy qadriyatlarga qaytish, diniy-ma'rifiy manbalarga murojaat qilish jarayoni jadallashdi. Bu borada Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusufning "Baxtiyor oila" asari o'zining chuqur ilmiy, axloqiy va diniy mazmuni bilan alohida o'rin egallaydi.

Mazkur asarda oila qadriyatlari Qur'on va hadis asosida talqin etilib, zamonaviy jamiyatda oilaviy muammolarni hal qilishning diniy-axloqiy yondashuvi taklif etiladi. Muallifning fikricha, baxtiyor oila — bu o'zaro hurmat, sadoqat, sabr, va imon ustiga qurilgan maskandir.

Maqsad va vazifalar

Maqolaning maqsadi — "Baxtiyor oila" asarida islom qadriyatlarining talqinini tahlil qilish, diniy manbalarda oilaga oid asosiy tamoyillarni ochib berish va ularning zamonaviy ijtimoiy hayotdagi ahamiyatini ko'rsatishdir.

Asosiy vazifalar:

1. "Baxtiyor oila" asarining diniy-falsafiy asoslarini tahlil qilish.
2. Oila qadriyatlarining islomiy manbalardagi talqinini aniqlash.
3. Asardagi axloqiy, ijtimoiy va diniy qadriyatlarning o'zaro nisbatini aniqlash.
4. Qadriyatlarning amaliy hayotdagi aksini jadval va diagramma orqali ifodalash.

Metodologiya

Tadqiqotda taqqoslama tahlil, matnshunoslik, kontent tahlili, hamda sotsiologik tahlil usullaridan foydalanildi.

Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusufning "Baxtiyor oila" asaridagi fikrlar Qur'on oyatlari, hadislar va boshqa islomiy manbalar bilan solishtirilib, diniy qadriyatlarning zamonaviy oilaviy hayotdagi o'rni ochib berildi.

Natijalar

Tahlil natijalariga ko'ra, "Baxtiyor oila" asaridagi asosiy qadriyatlar quyidagicha tasniflandi:

Hurmat-Asarda eng ko'p takrorlanadigan qadriyat. Muallif hurmatni har bir oilaning barqarorligi va tinchligining poydevori deb biladi. Er-xotin, farzand-ota-ona o'rtasidagi o'zaro ehtirom iymon alomatidir.

Sabr—"Baxtiyor oila"da sabr turmushdagi sinovlarga bardosh, o'zaro murosaga tayyorlik belgisi sifatida talqin etiladi. Muallif sabrni haqiqiy iymonning sinovi deb ko'rsatadi.

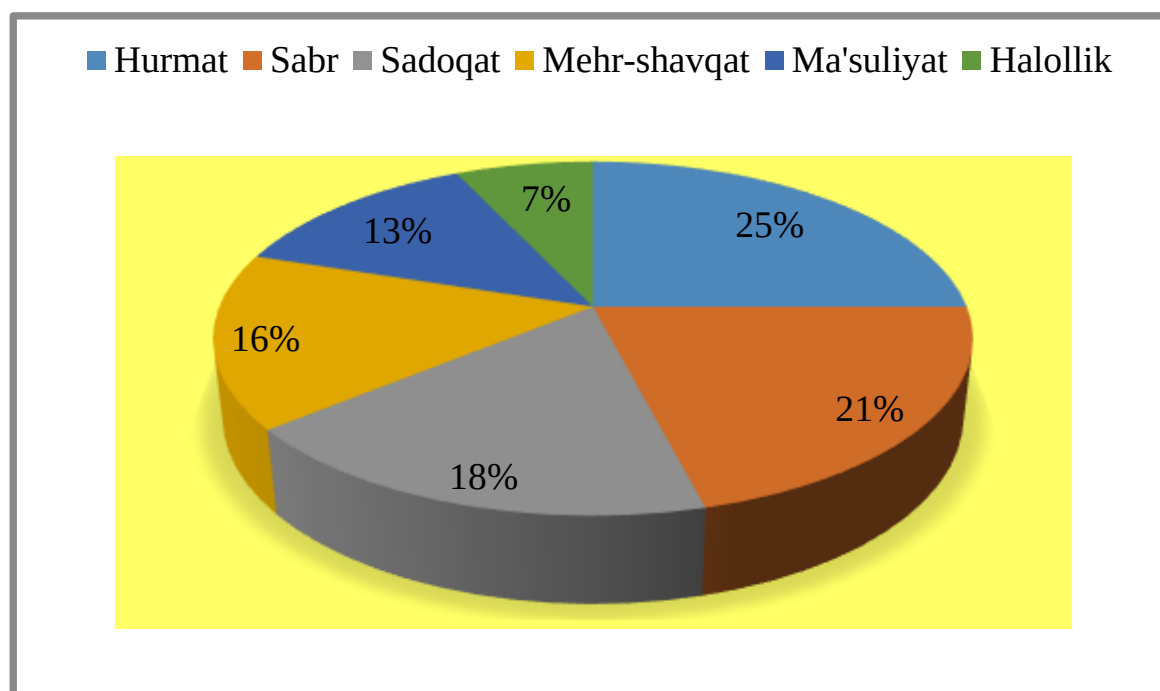
1-rasm. “Baxtiyor oila”

Sadoqat-Er-xotin o‘rtasidagi sadoqat nafaqat nikohning mustahkamligi, balki Alloh oldidagi mas’uliyat sifatida tasvirlangan. Sadoqatning yo‘qligi oila inqiroziga sabab bo‘lishi mumkinligi ta’kidlanadi.

Mehr-shafqat-Muallif mehr va shafqatni oilaviy muhabbatning asosi deb biladi. Farzandlar tarbiyasi, ota-onaga g‘amxo‘rlik, turmush o‘rtoqqa mehr ko‘rsatish — musulmon oilaning asosiy fazilatidir.

Mas’uliyat-Oila boshlig‘i va onaning farzandlar oldidagi, jamiyatdagi burchi, halollik va hisobdorlik kabi jihatlar mas’uliyat tushunchasi bilan bog‘liq holda yoritilgan.

Boshqalar (halollik, to‘g‘rilik, sababsizlikdan saqlanish)- Bu qadriyatlar oila ichidagi axloqiy muhitni mustahkamlovchi ikkilamchi, lekin zarur fazilatlar sifatida qayd etilgan.

1-diagramma. “Baxtiyor oila” asaridagi asosiy qadriyatlar taqsimoti

Diagramma tahlili

Tahlil natijalariga ko‘ra, eng ko‘p tilga olingan qadriyat hurmat (25%) bo‘lib, bu oila tinchligi va baxtining asosiy omili sifatida ko‘rsatilgan. Sabr (21%) va sadoqat (18%) qadriyatlari turmushdagi doimiylik, murosaga tayyorlik va halollik bilan bog‘lanadi. Mehr-shafqat (16%) esa oila muhitida ijobiy psixologik muvozanatni ta‘minlaydi. Mas‘uliyat (13%) oilaviy rollar va burchlarning diniy asoslarini yoritadi. Qolgan 7% qadriyatlar — halollik, adolat, to‘g‘rilik — asosiy fazilatlarni to‘ldiruvchi sifatida qaraladi.

Demak, “Baxtiyor oila” asarida ma‘naviy qadriyatlar diniy aqidalar bilan uyg‘unlashgan holda, oila tinchligi va mustahkamligini ta‘minlaydigan omillar sifatida talqin etiladi.

Munozara

“Baxtiyor oila” asari orqali Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf oila mustahkamligini faqat moddiy omillar emas, balki ma‘naviy birlik belgilashini asoslaydi. U Qur‘onning “Ey insonlar, Biz sizlarni bir erkak va bir ayoldan yaratdik” (Hujurot surasi, 13-oyat) mazmunini oila mohiyatining markaziga qo‘yadi.

2-rasm. Musulmon oilaning asosiy fazilatlaridan biri-farzandlar tarbiyasi. Asarda erkak va ayol burchlari, ota-onalarning mas’uliyati, farzand tarbiyasi hamda axloqiy muvozanatga katta e’tibor beriladi. Bu jihatdan asar zamonaviy oilaviy psixologiya bilan hamohang bo’lib, diniy qadriyatlarni amaliy hayot bilan uyg’unlashtiradi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatadiki, “Baxtiyor oila” asari o‘zbek jamiyatida diniy-ma’naviy qadriyatlarni mustahkamlashda muhim manba hisoblanadi. Asarda islom qadriyatlari oila tinchligi, mehr-shafqat, hurmat va mas’uliyat orqali jamiyat barqarorligiga xizmat qilishi ta’kidlanadi. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusufning bu asari nafaqat diniy, balki sotsiologik ahamiyatga ega bo’lib, yoshlar tarbiyasida qo’llanishi mumkin bo’lgan muhim qo’llanmadir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf. Baxtiyor oila. Toshkent: Hilol-nashr, 2013. – 45–67-betlar.
2. Qur’on Karim. Hujurot surasi, 13-oyat.
3. Hadislar to’plami. Imom al-Buxoriy. Al-Jome’ as-sahih.
4. Yusupov, A. (2021). Islom va oila qadriyatlari. Toshkent Islom universiteti nashriyoti. – 90–105-betlar.
5. Hilol Nashr rasmiy sayti – Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf asarlari ro‘yxati.